

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI
ETİK KURULU YÖNERGESİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Yönergenin amacı, İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönergenin kapsamı, İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönerge, 4/11/1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 14. ve 42. maddeleri ile Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönergede geçen;

- a) Başkan: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanı'nı,
- b) Başkan Yardımcıları: Başkanın kendisine yardımcı olmak üzere görevlendirdiği Kurul üyelerini,
- c) Birim: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Rektörlüğüne bağlı Enstitü, Fakülte, Yüksekokul, Meslek Yüksekokulu ve Merkezleri,
- ç) Kurul: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nu,
- d) Raportör: Başkan tarafından konunun ön incelemesi için havale edildiği Kurul üyesi ve/veya uzmanı,
- e) Rektör: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Rektörünü,
- f) Rektörlük: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Rektörlüğü'nü,
- g) Sorumlu Araştırmacı: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan etik onayı almak için başvuran kişiyi,
- ğ) Üniversite: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa'yı,
- h) Üye: İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Üyesini ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kurulun Amacı, Görevleri, Yapısı ve Çalışma Biçimi

Kurulun amacı

MADDE 5 - (1) Kurulun amacı, bir araştırmanın içeriğinde bulunan insan katılımcıların araştırma öncesinde, esnasında ve sonrasında haklarının korunması, zarar görmelerinin önlenmesi, bilgilendirilmiş olarak onamlarının alınmasını sağlamak üzere, insan katılımcılar üzerinde yürütülecek sosyal bilimler alanındaki araştırmalar ile tarihi eserler, sanat ve kültür varlıkları üzerinde yapılacak her türlü bilimsel araştırma ve çalışmaları, çevrenin korunmasını da göz önünde tutarak etik yönden değerlendirmek ve çalışmanın etik açıdan uygun olup olmadığı konusunda karar vermektir.

Kurulun görevleri

MADDE 6 - (1) Kurul'un görevleri şunlardır:

- a) Değerlendirme için standart formlar oluşturmak,
- b) Kurula yapılan uygun başvuruları kabul etmek,
- c) Başvurusu kabul edilen bilimsel araştırma ve çalışmalara ait anket, test, ölçek, mülakat, gözlem, resim, çizim, video film, ses kaydı ve benzeri veri toplanmasında kullanılan her türlü yazılı, sözlü, sesli veya görüntülü ölçüm araçlarını ve içeriğini etik açıdan değerlendirmek ve uygun olup olmadığı konusunda karar vermektir.

Kurulun yapısı

MADDE 7 - (1) Kurul, biri başkan olmak üzere en az yedi, en çok onbir üyeden oluşur. Bütün üyeler ve Kurul Başkanı, Rektör tarafından görevlendirilir. Başkan, Kurul üyeleri arasından en çok iki yardımcı seçer.

(2) Kurul, aşağıdaki birim ve alanlardan en az bir temsilci olmak üzere oluşturulur:

- Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi,
- Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
- Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi
- Spor Bilimleri Fakültesi
- Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

(3) Kurul üyelerinin görev süresi iki yıldır. Süresi biten üye, tekrar görevlendirilebilir.

(4) Etik ihlali nedeniyle hakkında mahkûmiyet kararı verilen veya disiplin cezası alan kişiler Kurula üye olamaz ve üye iseler üyeliği kendiliğinden sona erer.

(5) Bir yıl içerisinde çağrılı olduğu Kurul toplantılarına üst üste iki veya takvim yılı içinde toplam dört toplantıya mazeretsiz katılmayan üyenin görev süresi sona erer. Görev süresi sona eren üye yerine, Rektör tarafından kalan süreyi tamamlamak üzere yeni bir üye görevlendirilir.

Çalışma biçimi

MADDE 8 - (1) Kurul, Akademik takvim içerisinde her ay en az bir kere olmak üzere üye sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Oylamada çekimser oy kullanılamaz. Oy eşitliği halinde başkanın oyu yönünde karar verilmiş kabul edilir.

(2) Toplantı, kapalı usulde yapılır. Üyeler, inceleme konusu dosyanın içeriğini Kurul toplantısı dışında başkalarıyla tartışamaz ve dosyaların içeriği hakkında bilgi veremez.

- (3) İlan edilen toplantı gününden beş iş günü öncesi mesai saati bitimine kadar eksiksiz teslim edilen dosyalar ilk Kurul toplantısı gündemine alınır.
- (4) Başkan ve yardımcıları, Kurul' a yapılan başvuruları inceler, başvuru konusuna göre her başvuru için bir raportör görevlendirir. Raportör, toplantı öncesi bir inceleme raporu düzenleyerek, toplantıdan bir iş günü öncesi Kurul üyelerine elektronik ortamda iletir.
- (5) Raportör, toplantıda Kurula söz konusu başvuru ile ilgili bilgi verir. Kurulun incelediği dosya ile ilgili oluşan görüş, gerekçesiyle birlikte kesin rapora dönüştürülür.
- (6) Kurul, kendisine yapılan başvuruları en geç üç ay içerisinde karara bağlar.
- (7) Dosya ile ilgili hazırlanan rapor, toplantıya katılan üyelerin tamamı tarafından imzalanır.
- (8) Kurul tarafından düzeltilmesi ya da eksikliklerinin tamamlanmasına karar verilen araştırma önerilerinin, araştırmacılar tarafından düzeltilerek tekrar Kurula başvurusu yapılabilir ve bu başvuru, yapılan ilk toplantıda yeniden değerlendirilir.
- (9) Gerek görülen hallerde Kurul dışından uzmanların ya da danışmanların görüşüne başvurulabilir. Bu kişiler, toplantıya davet edilebilecekleri gibi yazılı görüşleri de alınabilir. Ancak kurula davet edilen yada görüşüne başvurulmuş uzman, raportör veya danışmanların Kurulda oy hakları yoktur.
- (10) Kurul üyesinin kendisinin ve/veya ikinci derece dahil kan ve kayın hısımları ile evlatlıklarının araştırmalarının görüşülmesi ve oylanması sırasında söz konusu üye, toplantıya katılamaz ve bu durum ilgili üye için Kurul toplantısında devamsızlık olarak kabul edilmez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kurula Başvuru ve Değerlendirme

Başvuru ve değerlendirme

MADDE 9 - (1) İnsan katılımcılarla veya insan üzerinde yapılacak yüz yüze veya bilgisayar ortamında gerçekleştirilecek her türlü anket, test, ölçek, mülakat, gözlem, resim, çizim, video film ve ses kaydı niteliğindeki veri toplama yöntemleriyle yapılan bilimsel araştırma ve çalışmaların etik açıdan değerlendirilebilmesi için, tüm araştırmacıların çalışmaya başlamadan önce Kurula başvuru yapması gerekir.

(2) Kurula başvuru, sorumlu araştırmacı tarafından yapılır. Başvuru dilekçesinde bütün araştırmacıların ıslak imzalı onayları alınır. Kurulun belirlediği belge ve formlar hazırlanarak, elektronik ortamda ve ıslak imzalı basılı kopya şeklinde Kurul sekreteryasına teslim edilir.

(3) Kurul, başvurusu yapılan araştırma projelerini çalışmanın amacı, yöntemi, yararları ve olası tehlikelerini, bütçesini göz önünde bulundurarak etik açıdan değerlendirir. Değerlendirme sonucunda "Uygun", "Düzeltilmesi Gerekir", "Görevsizlik", ya da "Uygun Değildir" şeklinde karar verir. Başvurusuna "Düzeltilmesi Gerekir" kararı verilen sorumlu araştırmacı, gerekli düzeltmeleri yaparak veya eksiklikleri gidererek tekrar Kurula başvuru yapabilir.

(4) Kurul, değişiklik yapılmasını talep ederse istenen değişiklikleri sorumlu araştırmacıya elektronik ortamda bildirir.

(5) Kurul toplantısında alınan tüm kararlar ve gerekçeleri karar defterine yazılır. Araştırmanın düzeltilmesi ya da yeniden düzenlenmesinden sonra tekrar başvurulması

yönünde düzeltme kararı alınmışsa, talep edilen düzeltmeler ve düzenlemeler açık bir şekilde belirtilir.

(6) Kurul, dosya ile ilgili kararını aldıktan sonra, sorumlu araştırmacı dosyasının sonuç kararını Kurul sekreteryasından alır. Sonuç, ayrıca sorumlu araştırmacıya elektronik ortamda bildirilir.

(7) Kurul kararının "Uygun" olması durumunda ıslak imzalı etik onay belgesi Kurul'dan alınır.

(8) Kurul, gerektiğinde onay verdiği araştırmaları izler ve gelişme raporu isteyebilir. Bu raporların Kurula ulaştırılmasından, sorumlu araştırmacı sorumludur. Kurul Başkanı gelişme raporlarını inceleyerek söz konusu araştırmanın orijinal başvuruya uygun olarak yürütülüp yürütülmediğini inceler. Başkan gerek gördüğünde, araştırmanın uygulanmasını gözleme kararı alınmasını Kurula tavsiye edebilir. Gözlem süreci Kurulca belirlenecek esaslar çerçevesinde yürür. Başkan, gelişme raporu incelemesi sonucunda etik kurallara uymadığını saptadığı araştırmaların sonlandırılması ve ilgili birimlere bilgi verilmesi için durumu Kurul gündemine getirir.

(9) Çalışma onay aldıktan sonra ölçme araçlarında (anket, test, ölçek, mülakat, gözlem, resim, çizim, video film, ses kaydı ve benzeri) yapılacak değişiklikler tekrar Kurul'un onayına sunulmalıdır. Kurul onayına sunulmadan yapılan tüm değişikliklerin yasal ve idari sorumluluğu araştırmacılara aittir.

(10) Araştırmacılar, elektronik ortamda değerlendirme sonucunun uygun görüldüğü kendisine bildirilmeden araştırmanın veri toplama aşamasına başlayamaz.

(11) Toplanan verinin doğruluğundan, gizliliğinden ve veri güvenliğinden araştırmacılar sorumludur.

DÖRDÜNCÜBÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 10 - (1) Bu Yönerge'de hüküm bulunmayan hallerde, ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 11 - (1) Bu Yönerge, İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Senatosu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 12 - (1) Bu Yönerge hükümlerini Rektör yürütür.